

JOP is een Brabantse verkorting van JOZEF

----- door Dries van den Akker s.j. (zie ook: www.heiligen-3s.nl)

Betekenis

Hebreeuws-Aramese naam: 'Hij (= God) moge vermeerderen' of 'Hij moge toevoegen' [d.w.z. Moge God nog meer kinderen aan het zojuist geboren kind toevoegen...].

*

In de bijbel komen zeker 14 Jozefs voor, onder wie de aartsvader, en Jezus' voedstervader.

*

Jozef Aartsvader, Egypte; † 18e eeuw vóór Chr.(?). Feest 11 december.

Jozef was de elfde van de twaalf zonen van aartsvader Jakob. Hij was het eerste kind dat Jakob kreeg bij zijn geliefde vrouw Rachel; daarvóór had hij er al tien gehad bij zijn andere vrouw Lea. Na Jozef kreeg Rachel nog een tweede zoon: Benjamin. Jakob hield van zijn laatste twee jongens meer dan van de eerste tien. Zij waren dan ook erg jaloers op de jongste twee. Jozef noemden zij verachtelijk "die dromer", omdat hij steeds droomde dat hij de belangrijkste en hoogstgeplaatste was van het hele gezin.

Toen Jozef eens een prachtige veelkleurige jas kreeg van zijn vader, werden de oudere broers zo jaloers, dat ze hem ergens op een geschikt moment in een put wierpen en hem vervolgens verkochten aan een karavaan voorbijtrekkende Egyptenaren. Hij werd als slaaf doorverkocht aan een vooraanstaand Egyptisch ambtenaar, Potifar geheten. Potifar's vrouw werd verliefd op de knappe, jonge Hebreër. Ze probeerde hem te verleiden. Jozef weigerde in te gaan op haar toenaderingspogingen. Toen was die vrouw zo beledigd dat ze hem op valse beschuldigingen in de gevangenis liet werpen. Daar ontmoette hij de opperschenker en opperbakker van de farao. Hij wist hun dromen uit te leggen, en voorspelde hun toekomst. Later, toen de farao een droomuitlegger nodig had, herinnerde de opperschenker zich de Hebreër in de gevangenis. Jozef werd naar het paleis gehaald en legde voor de farao diens dromen uit. Als beloning werd hij aangesteld tot onderkoning. Hij voerde een verstandig beleid. Toen alle omringende landen kreunden onder een zware hongersnood, bleek hij in zijn schuren grote voorraden te hebben opgeslagen. Daardoor aangetrokken kwamen ook zijn broers uit Kanaän om brood vragen. Zij herkenden hun verkochte broertje van zo veel jaar geleden niet, maar hij hen wel. Na veel verwickelingen verzoenen ze zich met elkaar. De hele familie komt over naar Egypte om daar een welgesteld leven te leiden...

Deze verhalen staan in het bijbelboek Genesis hoofdstuk 37-50.

*

Jozef Voedstervader van Jezus, Nazareth, Palestina; † eerste kwart van de 1e eeuw. Feest 19 maart.

In de evangelies komt Jozef alleen voor in Jezus' kindheidsverhalen (Matteus 1-2; Lukas 1-2). Hij is een afstammeling van David. Hij is timmerman (Matteus 13,55) en woont in Nazareth. Hij is een rechtschapen mens en hij zorgt liefdevol voor Maria en haar kind. Meer weten we eigenlijk niet van hem.

Al heel gauw gaan de gelovigen er van alles bij bedenken. Legendes ontstaan en doen de ronde, net als bij Maria. Jozef zou 80 jaar geweest zijn, toen hij met Maria trouwde; een andere legende zegt zelfs 200. Die hoge leeftijd moet geloofwaardig maken, dat Jozef Maria's maagdelijkheid heeft gerespecteerd. Om diezelfde reden was de uitverkiezing van Maria's bruidegom uiterst zorgvuldig en ingewikkeld verlopen. Tezamen met alle andere ongetrouwde afstammelingen van koning David was Jozef opgeroepen om te zien wie van hen de gelukkige was. Doordat zijn herdersstaf was gaan bloeien en een duif uit die staf tevoorschijn was gekomen, was het duidelijk dat hij de door God uitverkoren bruidegom was.

Bij de eerste christenen bleef de aandacht voor Jozef nog sterk op de achtergrond. Ook in de middeleeuwen wordt hij weinig afgebeeld; alle verering richt zich op Maria. We vinden hem eigenlijk alleen terug op afbeeldingen van Christus' geboorte.

Hij blijkt dan vaak een wat simpele grijsaard, een beetje opzij gezeten in de klassieke houding van iemand die zo overweldigd wordt door de gebeurtenissen dat hij ze niet bevatten kan (hand aan de wang). Op laat middeleeuwse kerstvoorstellingen uit het westen doet hij vaak huishoudelijke werkjes in de stal (luiers wassen, papje koken) of hij houdt behoedzaam een kaars vast in de helder-verlichte nacht (prachtig symbool voor zijn levenstaak: behoeder te zijn van het ware licht dat in die nacht onder de mensen is verschenen).

Op andere afbeeldingen heeft hij vaak twee duiven bij zich (verwijzing naar het verhaal van Jezus' opdracht in de tempel, waarbij zij twee duiven offerden), of ook wel timmergereedschap.

Hij is beschermheilige van de hele kerkgemeenschap, van de huisvaders en van de handarbeiders, vooral de timmerlieden. In verband hiermee heeft Paus Pius XII in 1956 de feestdag ingesteld van Jozef werkman op 1 mei; de dag dat de communisten en socialisten, de dag van de arbeid vierden.

Hij is ook patroon van een zalige dood, omdat hij volgens de legende in Jezus' armen gestorven zou zijn.